

Η “Ημέρα της Γυναίκας” και η κοινωνική προσφορά των γυναικών

της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Η Ημέρα της Γυναίκας δεν είναι γιορτή

Η Ημέρα της Γυναίκας εσφαλμένα θεωρείται συνήθως γιορτή. Δεν είναι γιορτή. Είναι επέτειος έναρξης αγώνων από τις γυναίκες· εδώ και ενάμιση αιώνα, αγώνων για ισότητα. Η πρώτη μεγάλη απεργία, που η γυναίκα φώναξε πια στους δρόμους το άδικο που υφίσταται, έγινε το 1857 στη Νέα Υόρκη από μερικές υφάντριες, οι οποίες ζητούσαν να έχουν το ίδιο ωράριο με τους άνδρες εργαζόμενους. Ενώ οι άνδρες είχαν επιτύχει 10 ώρες την ημέρα ωράριο, αυτές είχαν 14, και πολλές φορές παραπάνω. Και όταν γυρίζανε στο σπίτι άρχιζε το ωράριο του νοικοκυριού και των παιδιών, με τα μέσα τα οποία παρείχε η τότε τεχνολογία στη νοικοκυρά.

Κάθε χρόνο τέτοια μέρα κάνουμε ένα απολογισμό του τί έχει γίνει τη χρονιά που πέρασε για την ισότητα των φύλων, και γενικά πού βρισκόμαστε. Πού προχωρήσαμε και πού μείναμε πίσω.

Πρέπει να πω ότι για την Ελλάδα και για αρκετές χώρες της Ευρώπης η φετεινή χρονιά είχε θετικό απολογισμό. Δηλαδή οι γυναίκες προχώρησαν προς ουσιαστικότερη ισότητα. Την τυπική ισότητα την είχαμε αποκτήσει προ αρκετών ετών. Εμείς στην Ελλάδα, ήδη με το Σύνταγμα του 1975, μετά από αγώνες συστηματικούς των τότε ελάχιστων γυναικείων οργανώσεων. Όμως ήταν ένα άλμα μεγάλο. Διότι, μετά από την εισαγωγή της ισότητας στο Σύνταγμα, επακολούθησε η τροποποίηση όλων των νόμων οι οποίοι περιείχαν ανισότητες σε βάρος των γυναικών, αρχίζοντας από το Οικογενειακό Δίκαιο, το οποίο αναγνώριζε αρχηγό της οικογένειας τον άνδρα, και τη γυναίκα απλώς εκτελεστικό όργανό του για ό,τι αφορά την οικογένεια και το παιδί.

Παρά τη μεγάλη πρόοδο που ακολούθησε το Σύνταγμα του 75, αυτό που διαπιστώθηκε στην πράξη είναι ότι η τυπική ισότητα, δηλαδή το να ορίζει ο νόμος ότι άνδρες και γυναίκες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, δεν είναι αρκετό για να υπάρξει ισότητα και στην πράξη. Και όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά παντού. Οι ανισότητες ήταν πολλές και έπρεπε να υπερνικηθούν. Ο αγώνας άρχισε για να γίνει πια η ισότητα ουσιαστική. Οι γυναίκες δεν άρχισαν πρώτες τον αγώνα για την

ουσιαστική ισότητα. Υπήρξαν και άλλες κοινωνικές κατηγορίες ή τάξεις, οι οποίες αισθάνονταν ότι τυπικά λέγονται ίσες, αλλά πραγματικά υστερούν σε δικαιώματα μέσα στην κοινωνία που ζούμε.

Τα πρώτα βήματα για την ισότητα

Τα πρώτα βήματα για ουσιαστική ισότητα έγιναν μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών ιδρύθηκε το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, τώρα Διεθνής Οργάνωση Εργασίας. Αυτό άρχισε να δικαιολογεί, και ορθότατα, μια ιδιαίτερη μεταχείριση των εργαζομένων, με θεσμούς καινούργιους, τους οποίους εισήγαγε, ώστε ο διαπραγματευόμενος εργάτης, πολύ αδύνατος μπρος στον τότε οικονομικά ισχυρότατο εργοδότη του, να μπορεί να επιτύχει καλύτερους όρους για τη δουλειά του. Κι αυτό γινόταν με τα συνδικάτα, με ειδικές συμβάσεις διεθνείς, οι οποίες καθιέρωναν δικαιώματα των εργαζομένων τέτοια, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν λίγα χρόνια πιο πριν ως εύνοια για τους εργαζόμενους, ενώ πραγματικά ήταν μια έναρξη προσπάθειας για ουσιαστική ισότητα στην κοινωνία, που ακόμα δεν έχει καν κατακτηθεί.

Η ισότητα επίσης θεωρήθηκε ότι έπρεπε να γίνει ουσιαστική και για άλλες κατηγορίες, αδικημένες σε αυτή την κοινωνία, μειονεκτούσες κοινωνικοοικονομικά. Στις ΗΠΑ, όπου μετά κόπους και μόχθους, και πιο καθυστερημένα από όλες τις χώρες του Δυτικού κόσμου, καταργήθηκε η δουλεία, οι διακρίσεις παρέμειναν σε βάρος των μαύρων, και τα νομοθετικά μέτρα για ισότητα δεν εφαρμόζονταν στην πράξη. Έτσι το κράτος υποχρεώθηκε να λάβει τα λεγόμενα «θετικά μέτρα», “affirmative action”. Ειδικές διατάξεις υποχρέωσαν τα σχολεία, π.χ., να δεχθούν ένα ποσοστό παιδιών μαύρων.

Ο αγώνας για τα θετικά μέτρα στην Ελλάδα

Έτσι άρχισαν τα θετικά μέτρα, όχι από τις γυναίκες.

Οι Σκανδιναυές άρχισαν πρώτες να αγωνίζονται για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας, απαιτώντας ειδικά θετικά μέτρα. Μη νομίζετε ότι κατέκτησαν εύκολα την ουσιαστική ισότητα, επειδή τώρα βλέπουμε ότι έχουν 50% και 40% στα κοινοβούλια, στις δημοτικές αρχές κ.λπ. Μεγάλους αγώνες έκαναν οι Σκανδιναυές για να το επιτύχουν. Και αποδείχθηκε ότι με τα θετικά μέτρα και μόνο μπορεί να επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα, και μάλιστα με ταχύ ρυθμό.

Στην αρχή οι συνταγματολόγοι υποστήριζαν ότι αυτές είναι διακρίσεις υπέρ των γυναικών, και επομένως δεν μπορούν να ισχύουν. Η ισότητα απαιτεί να μη γίνονται διακρίσεις. Αλλά συν τω χρόνω επείσθησαν όλοι ότι διακρίσεις είναι εκείνα τα μέτρα τα οποία μειώνουν ένα ανθρώπινο δικαίωμα. Αυτά τα μέτρα δεν μειώνουν ανθρώπινο δικαίωμα. Απεναντίας, προσπαθούν να πραγματοποιήσουν την ίση απόλαυση των δικαιωμάτων από το μισό πληθυσμό της γής, το γυναικείο, επειδή έχει χειρότερη μεταχείριση από τον άλλο μισό.

Έτσι, τα θετικά μέτρα άρχισαν να προβάλλονται παντού. Εδώ στην Ελλάδα, προ 13 ετών, 17 γυναικείες οργανώσεις και τα γυναικεία τμήματα των κομμάτων ιδρύσαμε τη Συντονιστική Επιτροπή για την ουσιαστική ισότητα των φύλων. Θεωρήθηκε ολίγον τι ουτοπία. Όμως τα πράγματα προχώρησαν.

Και το 98, μετά από πολλούς αγώνες, ιδίως του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, με μελέτες εμπειριστατωμένες, με δημόσιες συζητήσεις επανειλημμένες, κατορθώσαμε δύο σημαντικότερα επιτεύγματα. Το πρώτο, να κάνει μια στροφή 180 μοιρών το Συμβούλιο Επικρατείας, με 14 αποφάσεις της Ολομέλειας, στις οποίες αναγνώρισε ότι τα θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών, αλλά και υπέρ οιασδήποτε αδύνατης κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας ή τάξης, δεν αποτελούν διακρίσεις. Αντιθέτως, αποτελούν μέτρα ουσιαστικοποίησης της ισότητας. Αυτές οι αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας αποτέλεσαν σταθμό όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για την Ευρώπη. Το δεύτερο. Υστερα από λίγο, πάλι το Μάιο του 1998, η Βουλή των Ελλήνων δέχθηκε ότι πρέπει να τροποποιηθεί το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο επέτρεπε αποκλίσεις από την ισότητα. Και αυτές οι αποκλίσεις εφαρμόζονταν πάντοτε σε βάρος των γυναικών από τη νομολογία των δικαστηρίων. Δεν επιτρέπονται αποκλίσεις πια. Αντιθέτως, το Σύνταγμα πρέπει να εισαγάγει διάταξη με την οποία να αναγνωρίζεται ρητώς ότι για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας απαιτείται να εφαρμοστούν **θετικά μέτρα**.

Έκτοτε προσπαθήσαμε η καινούργια, η Αναθεωρητική Βουλή, η οποία εψήφισε την οριστική διάταξη του άρθρου 116 παρ. 2, να αποδεχθεί αυτή τη θέση και να διατυπώσει το νέο άρθρο 116 παρ. 2 όπως το προτείναμε μεις. Και πράγματι, έγινε αυτό. Επέρασε τώρα πια από την αρμόδια Επιτροπή, και όλα τα κόμματα –προς τιμή τους– αποδέχθηκαν ότι πρέπει όντως να εισαχθεί αυτή η ουσιαστική ισότητα στο Σύνταγμά μας.

Από κει και πέρα έχουμε μια άλλη επιτυχία, συνέπεια των παραπάνω. Η Υπουργός των Εσωτερικών - ευτυχώς που έχουμε γυναίκα Υπουργό Εσωτερικών -

εισήγαγε για πρώτη φορά δύο διατάξεις με ποσοτώσεις. Η μία είναι για όλα τα συμβούλια σε δημόσιες υπηρεσίες, σε υπουργεία, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου κ.λπ., υπηρεσιακά και άλλα, πάσης φύσεως. Κανένα από τα δύο φύλα, ορίζει ο νόμος, δεν πρέπει να εκπροσωπείται με λιγότερο από το 1/3. Τώρα έχει καταθέσει νέα πρόταση, η οποία πρόκειται να ψηφιστεί, με την οποία εισάγει πλέον ποσοτώσεις για όλα τα ψηφοδέλτια όλων των δημαρχιακών και νομαρχιακών επιτροπών¹. Εκεί επίσης κανένα φύλο δεν εκπροσωπείται με λιγότερο από το 1/3.

Μετά τις επιτυχίες αυτές, πιστεύω ότι, ασχέτως προς διάφορες άλλες ανισότητες που εξακολουθούν να ισχύουν και εδώ και αλλού, δικαιούμεθα εφέτος στη χώρα μας να πανηγυρίζουμε αυτή την ημέρα, παρ' όλο που, όπως σας είπα, δεν είναι γιορτή.

Οι ανισότητες που παραμένουν

Πρέπει ωστόσο να αναφέρω ότι, παρά ταύτα, οι ανισότητες που υπάρχουν ακόμη στον κόσμο είναι πάρα πολλές. Σε καμία χώρα της Ευρώπης, ούτε και στη δική μας, δεν έχει πραγματικά εφαρμοστεί η διάταξη της Σύμβασης 100 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αλλά και του Συντάγματός μας (α. 22,1), ότι πρέπει να παρέχεται ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία. Δεν υπάρχει στις τάξεις των εργατριών και των εργατών ίση αμοιβή. Οι γυναίκες πληρώνονται λιγότερο. Ο θεμελιώδης κανόνας της ίσης αμοιβής δεν έχει γίνει ακόμα πραγματικότητα.

Και τί να πούμε για τη βία μέσα στην οικογένεια, που πάντα υπήρχε, αλλά δεν το ερευνούσαμε; Και αν το βρίσκαμε, δεν μιλούσαμε. Εθεωρείτο φυσικό ο άνδρας να είναι σωφρονιστής της γυναίκας και των παιδιών του. Αυτό που πετύχαμε είναι κυρίως ότι σήμερα διαμαρτυρόμεθα και φωνάζουμε, αν ο άνδρας μας έδειρε. Και αυτό είναι σοβαρό βέβαια, γιατί δείχνει σημαντική αλλαγή νοοτροπίας. Τα ποσοστά των γυναικών θυμάτων βίας είναι, μὴν απορήσετε, σε άλλες χώρες μία στις 4 και σε άλλες μία στις 5. Αν όχι ξύλο, βία άλλου είδους.

Ωστόσο, η βία μέσα στην οικογένεια δυστυχώς συνεχίζεται. Και αυτό είναι που δείχνει ότι δεν έχει ακόμη παραιτηθεί ο άνδρας της ιδέας ότι είναι ο αρχηγός, και ότι έχει το δικαίωμα να επιβάλλει με τη βία τις εντολές του.

Και τί να πούμε για τον αναλφαβητισμό στον κόσμο, που οι αναλφάβητες γυναίκες αποτελούν τα 2/3 των αναλφάβητων; Και τί να πούμε για την υγεία της γυναίκας; Που συνήθως παραμελείται πλήρως, τρώει τα απομεινάρια, εάν μείνουν, από το τραπέζι της οικογένειας στις χώρες του τρίτου και του τέταρτου κόσμου; Και πεθαίνουν πάνω από 550.000 το χρόνο, μόνο και μόνο από τοκετούς ή παράνομες εκτρώσεις, που γίνονται κομπογιαννίτικα στα διάφορα μέρη του κόσμου, ιδίως σ' αυτά που οι εκτρώσεις είναι παράνομες;

Αλλά και νέα φοβερή πληγή εμφανίστηκε. Στην

1. Και αυτή αποτελεί πιά νόμο.

εποχή μας αναγνωρίσαμε πάλι ένα φαινόμενο που νομίζαμε ότι είχαμε εν μέρει ξεπεράσει. Είναι το φαινόμενο του θρησκευτικού εξτρεμισμού, του λεγόμενου φονταμενταλισμού. Βεβαίως οι άσσοι σε αυτό τον τομέα είναι οι ισλαμιστές (δεν λέω οι μουσουλμάνοι). Εγώ δεν μπορώ να καταλάβω, σας το λέω, όχι επειδή είμαι γυναίκα και φεμινίστρια, αλλά επειδή είμαι μαχητής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πώς ανέχεται η ανθρωπότητα να υπάρχουν χώρες μέλη του ΟΗΕ, μέλη άλλων διεθνών οργανισμών, που απαγορεύουν στις γυναίκες να πάνε στο σχολείο. Που απαγορεύσανε στις γυναίκες να πάνε ακόμα και στο νοσοκομείο, γιατί είναι άνδρας ο γιατρός. Που απαγορεύσανε στις γυναίκες ακόμα και να βγουν στο δρόμο, αν δεν συνοδεύονται από ανδρικό μέλος της οικογένειας. Που ο άνδρας έχει το δικαίωμα να δώσει όποια ώρα θέλει ένα χαρτί στη σύζυγό του και να τη δώσει στο δρόμο, χωρίς καμία αποζημίωση. Πώς τα δεχόμαστε αυτά και λέμε ότι είμαστε μαχητές δήθεν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Καλά όσες αδικίες γίνονται από τους ισχυρούς της γής εις βάρος των μικρών λαών (και εδώ η Κυπρία, πλάι μας, κάτι ξέρει απ' αυτά). Αλλά και στα άτομα να γίνεται τόση καταφρόνηση, επειδή έτυχε να είναι γυναίκες, και να μην ξεσηκώνεται ο κόσμος, και να διατηρούν σχέσεις οι άλλες χώρες με αυτές τις φονταμενταλιστικές που έχουν αφαιρέσει ουσιαστικά την ανθρωπινή ιδιότητα στις γυναίκες, γιατί έχουν πετρέλαια, και δεν ξέρω τί άλλα συμφέροντα οικονομικά; Και να μη σας πω τί γίνεται σε άλλες χώρες, π.χ. στην Ινδία, όπου σήμερα ακόμη καίει ζωντανή τη γυναίκα η πεθερά, (δήθεν κατά λάθος τη σπρώχνει στη φωτιά την ώρα που μαγειρεύει και της ρίχνει και ένα μπουκάλι βενζίνης), επειδή δεν ξεπληρώθηκε εξ ολοκλήρου η προίκα, προίκα που τις περισσότερες φορές έχει πληρωθεί, αλλά ζητάει προσθήκη ο γαμπρός.

Συμπερασματικά, ακόμα οι γυναίκες ζουν σε κατάσταση αθλιότητας και αδικίας, που είναι δράμα. Και όποιος διερωτάται τί ζητάμε οι γυναίκες ακόμη και μαχόμεθα, αγνοεί τα κοινωνικά προβλήματα του κόσμου τούτου.

Αυτή την εισαγωγή θεώρησα χρήσιμη, για να σας εξηγήσω γιατί εμείς οι φεμινίστριες πολεμάμε ακόμη για την ισότητα. Έχω την τιμή να εκπροσωπώ τις παλιές φεμινίστριες, λόγω ηλικίας. Εμείς που εισαγάγαμε και τη διάταξη στο σύνταγμα του 75. Αλλά έχω την τιμή να εκπροσωπώ και τις νέες, όχι λόγω ηλικίας, αλλά λόγω του ότι υπήρξα και είμαι μαχητής για να ψηφισθούν και οι εντελώς νέες διατάξεις στο Σύνταγμα και στη νομοθεσία μας. Και όσοι μιλάνε περί «παλιών φεμινιστριών» δεν έχουνε καμιά ιδέα ότι και σήμερα ο αγώνας συνεχίζεται. Και αν η Βουλή αλλάζει το Σύνταγμα, είναι βάσει των δικών μας προτάσεων. Και δεν περιαιτολογούμε, λέμε την πραγματικότητα.

Θα σας πω και τούτο, για να'στε υπερήφανες. Στην πλατφόρμα του Πεκίνου, δηλαδή στα συμπεράσματα που βγήκαν στη μεγάλη Διάσκεψη του ΟΗΕ στο Πεκίνο για την ισότητα των φύλων, το 1995, υπάρχει μια παράγραφος η οποία λέει ότι όσα μέτρα έλαβε κατά καιρούς ο ΟΗΕ για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, έχουν προταθεί από τις γυναικείες οργανώ-

σεις. Και σας λέω και ένα γεγονός εντελώς πρόσφατο. Όπως ξέρετε, η Ευρωπαϊκή Ένωση περνάει από οικονομική καθαρώς ένωση σε πολιτική ένωση, και αποφάσισε να αποκτήσει ένα δικό της Χάρτη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σ' αυτό το Χάρτη, στον οποίο καταγράφονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των Ευρωπαίων, περιλαμβάνονταν και κάποιες διατάξεις για την ισότητα, οι οποίες για μάς τις φεμινίστριες, δεν ήταν ικανοποιητικές. Δεν πλησίαζαν την ουσιαστική ισότητα. Είχαμε την πρωτοβουλία, η Σοφία Σπηλιωτοπούλου και εγώ, να μελετήσουμε και να συντάξουμε κάποια πρόταση τροποποίησης. Η Σοφία Σπηλιωτοπούλου, η διακεκριμένη δικηγόρος, έκαμε την τελική διατύπωση, που επήγε και υποστήριξε και στις Βρυξέλλες επανειλημμένως. Σας αναγγέλλω με ευχαρίστηση ότι έγιναν δεκτές στο μεγαλύτερο μέρος οι προτάσεις. Και ότι και στο Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρώπης καθιερώνεται η ουσιαστική ισότητα.

Το βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς

Τώρα πάμε στο δεύτερο θέμα μας, που είναι, όμως, συνέπεια του πρώτου. Γιατί καθιερώσαμε τούτο το βραβείο; Το καθιερώσαμε γιατί ξέρουμε ότι πάρα πολλές γυναίκες προσφέρουν ανυπολόγιστες υπηρεσίες κοινωνικές, εθελοντικά, αθρόυβα, και ξεχνιούνται. Θεωρούμε ότι η σεμνότητα είναι προσόν, αλλά η λησμοσύνη της κοινωνίας ελάττωμα. Γι' αυτό και ορίσαμε ότι ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας αυτή την ημέρα θα έπρεπε να αμείβει με κάποια βράβευση τις γυναίκες εκείνες που πρόσφεραν εξαιρετικές κοινωνικές υπηρεσίες στον τόπο μας. Γι' αυτό καθιερώσαμε το βραβείο αυτό.

Τώρα, το τελευταίο, τρίτο θέμα: Γιατί επιλέξαμε τις Κατασκηνώσεις Υπηρεσίας του Σώματος Ελληνίδων Οδηγών; Έχω διαβάσει κάπως, όχι πολύ, αλλά αρκετά, ώστε να καταλάβω, και έχω γνωρίσει και αρκετές από τις οδηγούς, ότι οι αρχές του οδηγισμού – που στην Ελλάδα ίδρυσε η αείμνηστη Ειρήνη Καλλιγά – αποτελούν τη βάση για να είναι μια γυναίκα σωστός άνθρωπος, συγχρονισμένος. Να μεταχειριστεί την ελευθερία της σωστά, να γίνει αληθινή φεμινίστρια. Δηλαδή ένας άνθρωπος που στηρίζεται στα δικά του πόδια, έχει συναίσθηση των δικαιωμάτων αλλά και των υποχρεώσεων του απέναντι στην κοινωνία, που ζει με αξιοπρέπεια, συμμετέχει στα κοινά με πνεύμα προσφοράς, αγωνίζεται για το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την ειρήνη. Και εκπαιδεύεται κιόλας και για ρόλους ηγετικούς, και για διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Και μάλιστα εκπαιδεύεται από κοινού με τους άνδρες, με τ' αγόρια, πράγμα το οποίο είναι για μένα ο καλύτερος τρόπος απομυθοποίησης του ενός φύλου από το άλλο και αμοιβαίας διαπίστωσης ίσων ικανοτήτων και από τα δύο φύλα. Αυτές οι αρχές θεωρούνται και από μας λαμπρές. Επομένως, αν με ρωτάτε εμένα, μια καλή φεμινίστρια καλό είναι να έχει πρώτα περάσει από δώ, από σας. Περιττό να σας πω ότι είχαμε στο Σύνδεσμο την ευτυχία να έχουμε λαμπρές οδηγούς και εφόρους.

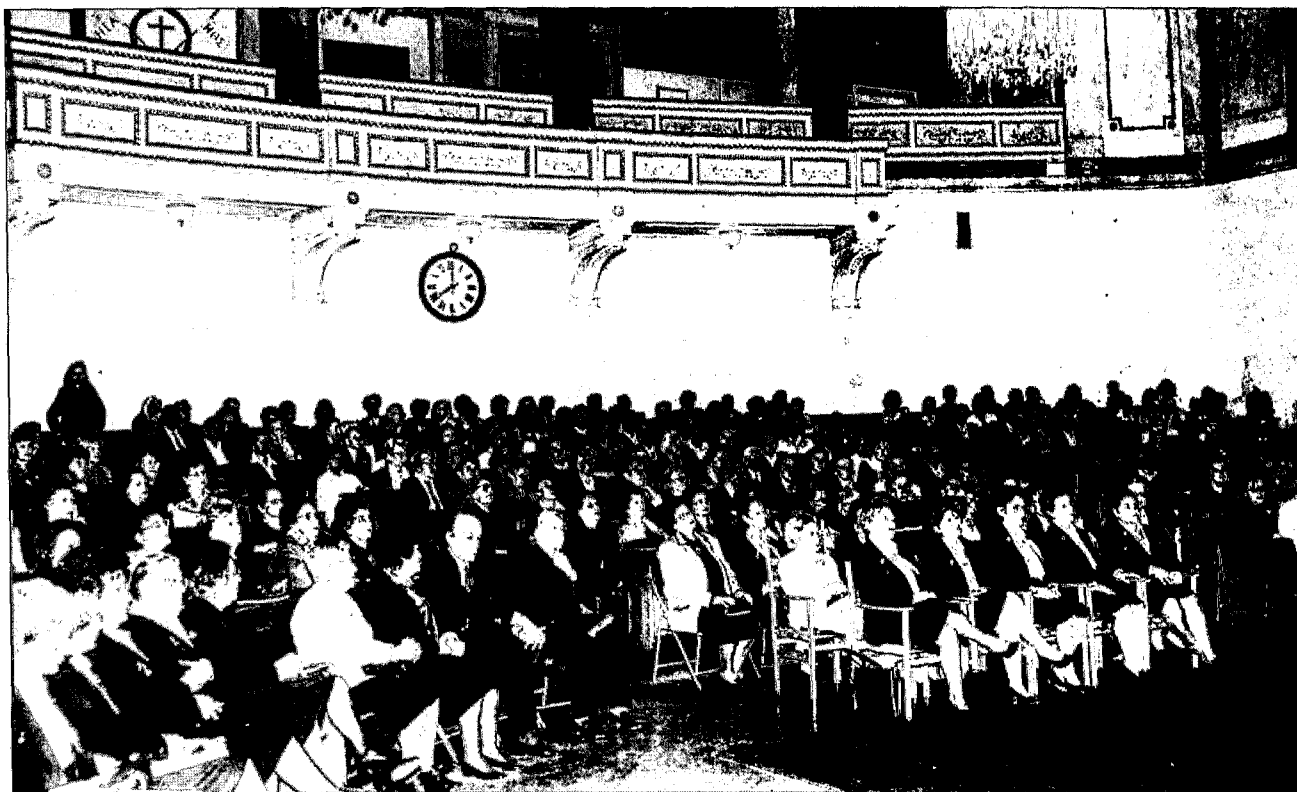
Τη Βιργινία Ζάννα, Γ. Γραμματέα και Αντιπρόεδρο, την Ειρήνη Τσιμπούκη. Έχουμε τη Λένα Σαμαρά, την Αλεξάνδρα Καλογερά, τη Φιφή Σταματίου, τη Σοφία Σταθάτου, την Καλή Τριανταφυλλίδου, την Κλαίρη Μπαμπάκου, την Καίτη Μποτοπούλου, τη Δώρα Χιλιδάκη, τη Χρύσω Βουρεξάκη, τη Σοφία Παρθενιάδου κ.ά. και ακόμη έχουμε, την Τέρψη Λαμπρινοπούλου, Γ. Γραμματέα του Συνδέσμου, που είναι ο κύριος μοχλός του και πάντα πρόθυμη και έτοιμη να προσφέρει.

Είπαμε ότι οι αρχές του Οδηγισμού μας ταιριάζουν και τις θεωρούμε μάλιστα βασικές. Γιατί τώρα από όλο τον Οδηγισμό διαλέξαμε τις Κατασκηνώσεις Υπηρεσίας; Γιατί ακριβώς αυτές είναι πιο πολύ ταιριαστές στο σκοπό του βραβείου μας. Παρέχουν κατ'εξοχήν κοινωνικές υπηρεσίες, και μάλιστα είναι να θαυμάζεις το τί έχουν προσφέρει από τον καιρό που η μακαρίτισα η Φανή Χαρτουλάρη, η μεγάλη αυτή Ελληνίδα, σκέφτηκε, φαντάστηκε και εφάρμοσε αυτό το θεσμό των Κατασκηνώσεων Υπηρεσίας, σε πολύ δύσκολες στιγμές διαφόρων σημείων της Ελλάδας. Οι κατασκηνώσεις αυτές ωφελούν τις οδηγούς που μετέχουν. Τις κάνουν να γνωρίσουν νέους τόπους και νέους ανθρώπους. Να εφαρμόσουν στην πράξη τα ιδανικά για κοινωνική προσφορά, τα οποία ο Οδηγισμός τους διδάσκει. Και από την άλλη μεριά βλέπουν τους διάφορους πληθυσμούς που εκάστοτε βρίσκονται σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες (π.χ. σεισμούς, ελληνικά χωριά καμένα μετά τον πόλεμο και τον εμφύλιο πόλεμο κ.ά.), που βοηθούνται να τις ξεπεράσουν και να προχωρήσουν προς τα εμπρός. Ακόμη και σήμερα, που οι συνθήκες είναι πολύ λιγότερο επιτακτικές και τραγικές,

πάλι βοηθούν να προχωρήσουν ορισμένες περιοχές, να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τον άλλο, να δώσουν και να δεχθούν προσφορές αμοιβαία. Για μένα αυτό που κάνουν αυτές οι κατασκηνώσεις είναι έργο σημαντικότερο. Μακάρι να μετείχαν όλα τα παιδιά της Ελλάδας σε τέτοια δράση, σήμερα που τα ναρκωτικά και οι εξτρεμισμοί κάθε είδους ανθούν.

Θέλω να σταματήσω εδώ για ν' αφήσω εσάς τις ίδιες, οι οποίες οργανώσατε ή μετείχατε σ'αυτού του είδους τις κατασκηνώσεις υπηρεσίας, να πείτε τις εμπειρίες σας. Οτι και να πω εγώ θά'ναι μια σκιά μακρινή της πραγματικότητας. Το μόνο που έχω να πω εισαγωγικά είναι η βαθύτατη ευγνωμοσύνη όλων μας γι'αυτό που κάματε και που κάνετε..

Πριν, όμως, δώσω το λόγο στις Οδηγούς, θα παρακαλέσω να μιλήσει η κυρία Κλαίρη Αγγελίδη. Η κυρία Κλαίρη Αγγελίδη είναι μια εξαιρετική Κυπρία αγωνίστρια. Αυτή τη στιγμή συντονίζει όλες τις γυναικείες κυπριακές οργανώσεις των διαφόρων πόλεων που κατέχονται από τους Τούρκους, και εδρεύουν σήμερα στη Λευκωσία. Είναι γυναίκα η οποία όχι μόνον έχει αγωνιστεί στον τομέα της Παιδείας - είναι η ίδια καθηγήτρια και τέως Υπουργός Παιδείας - αλλά αγωνίζεται και για τα εθνικά θέματα με θέρμη και ευφυΐα. Κάνει τα προγράμματα δράσης. Την παρακάλεσα να έρθει να μας απευθύνει ένα χαιρετισμό, γιατί αυτός ο μαρτυρικός ελλαδικός χώρος μας πονεί πολύ, και τέτοια μέρα θέλουμε να την έχουμε κοντά μας. Εκτός αυτού, και οι δικές σας κατασκηνώσεις έχουν πάει στην Κύπρο, σε δύσκολες ώρες, και αυτό είναι μία υπενθύμιση και της υπηρεσίας που προσφέρατε τότε και σεις. Παρακαλώ πολύ την κυρία Αγγελίδη να λάβει το λόγο.

Άποψη της αίθουσας της Παλαιάς Βουλής. Στο κέντρο το Δ.Σ. του Σ.Ε.Ο.